

Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний аграрний університет

ФАКУЛЬТЕТ
ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ

ПДАУ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

**VI Всеукраїнська науково-практична конференція
(5 грудня 2023 р.)**

м. Полтава 2023

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»: збірник матеріалів
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (5 грудня 2023 р.)*

УДК 33: 167.1

А 43

Рекомендовано до друку вченою Радою факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету (протокол № 4 від 20.11.2023 р.).

Редакційна колегія:

- **Безкровний О.В.**, к. е. н., доцент, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Дорогань-Писаренко Л. О.**, к. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Зоря О. П.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Перерва П. Г.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»;
- **Томілін О. О.**, д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Бражник Л. В.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Єгорова О. В.**, к. е. н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Кубецька О. М.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;
- **Остапенко Т. М.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;
- **Лега О. В.**, к. е. н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету.

Актуальні питання сучасної економічної науки : збірник матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. конф., 5 грудня 2023 р. Полтава : ПДАУ, 2023. 416 с.

До збірника матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» ввійшли результати міждисциплінарних теоретичних та прикладних досліджень актуальних проблем української економіки.

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не розділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

© Колектив авторів

© Полтавський державний аграрний університет

ІНДЕКС ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

Зуб Вікторія	120
БОРОШНОМЕЛЬНО-КРУП'ЯНИЙ РИНОК УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИРОБНИЧІ ТА ІМПОРТНО-ЕКСПОРТНІ ПОЗИЦІЇ	
Івченко Володимир, Солошонок Алла, Полонська Ольга	122
НОРМУВАННЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ	
Івченко Володимир,Симонян Емма.....	125
СУЧАСНИЙ СТАН ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ГАЛУЗІ ОВОЧІВНИЦТВА В УКРАЇНІ	
Івченко Володимир, Витоптова Вікторія, Рудь Вікторія.....	128
ВЛАСТИВОСТІ МЕТОДОЛОГІЇ ІНДЕКСУ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ	
Калініченко Анатолій.....	131
АНАЛІЗ НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ВІЙНИ	
Ковтун Любов.....	133
ОЦІНКА ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПРОЄКТУ	
Колесник Аліса.....	136
ВПЛИВ КОНФЛІКТІВ НА ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
Кононенко Жанна, Штерман Юлія.....	138
КОНСТИТУЦІЙНА МОДЕЛЬ ЕКОНОМІКИ	
Кравчук Світлана.....	141
ЦИФРОВІЗАЦІЯ В СУЧАСНОМУ БІЗНЕС-ЛАНДШАФТІ	
Крамаренко Аліса, Вишневська Марія.....	144
СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМИ, ВИДІВ ТА СПОСОБІВ СТАТИСТИЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ	
Куц Вікторія.....	147
ГЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ	
Кучеркова Світлана	150
МЕТОД ЕКСПЕРТНИХ ОЦІНОК У СТАТИСТИЦІ	
Лимаренко Єлизавета	153

ВЛАСТИВОСТІ МЕТОДОЛОГІЇ ІНДЕКСУ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

Калініченко Анатолій

здобувач вищої освіти ОС Бакалавр

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Науковий керівник : Рудич Алла, к.е.н., доцент

Індекс людського розвитку (ІЛР) – це показник, який характеризує рівень життя, освіченості, грамотності та довголіття людей в певний проміжок часу та на певній території. Важливість даного індексу визначається тим, що:

1. ІЛР дозволяє вимірювати якість та рівень життя, включаючи тривалість життя, дохід на душу населення та рівень освіченості населення. За цими показниками ми маємо можливість порівнювати рівень життя людей між регіонами, країнами, континентами.

2. За допомогою індексу людського розвитку державна влада може вибудовувати стратегію розвитку щодо вдосконалення системи освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення. У кожній країні є соціальні прошарки суспільства, багаті, люди з середнім рівнем достатку та найбільш вразливий прошарок населення – бідні. Саме на основі даних ІЛР влада або благодійні організації здійснюють заходи, які сприяють зменшенню нерівності серед населення.

3. Індекс ІЛР дає можливість порівнювати рівень прогресу в різних галузях (освіта, культура, медицина) протягом певного часу. Наприклад, наскільки змінився рівень медицина протягом п'ятдесяти років і які події, або фактори на це вплинули.

4. Показник людського розвитку робить видимими проблеми бідності, нерівності та якості освіти і підвищує свідомість людей, щодо важливості вирішення цих соціальних проблем [1].

Доцільно з'ясувати причини виникнення індексу людського розвитку. Вперше він був застосований в звіті про розвиток людей в 1990 році та опублікований програмою розвитку ООН. Розроблений на основі кількісних показників групою економістів на чолі з пакистанським вченим-економістом та філософом Махбубом-уль-Хаком. Однак концептуальна структура індексу була розроблена індійським вченим Амартія Сенном.

Методологія індексу людського розвитку формувалася на основі середніх арифметичних індексів валового внутрішнього (національного) продукту на душу населення, досягнутого рівня освіти та середньої тривалості життя населення.

Існують показники ІЛР, за якими розрізняють його рівень досліджуваної країни: низький $< 0,5$; середній $0,5 - 0,8$; високий $\geq 0,8$. При розрахунку ІЛР також потрібно враховувати гендерні особливості та соціально-економічну нерівність чоловіків і жінок в досліджуваній країні. Якщо така нерівність існує, то індекс розраховується окремо для чоловіків та жінок. Проте у випадку соціально-економічної рівності чоловіків та жінок індекси будуть майже

рівні [2].

Важливим аспектом у динаміці міжнародних процесів, вивчається вплив ІЛР на розвиток конкретних країн. Індекс має значний вплив на розвиток освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення. Політики при створенні політичних програм на покращення вище перелічених галузей використовують ці показники.

Особливий акцент у вивченні ІЛР, являється його сприяння розвитку людського капіталу. Людський капітал – це сукупність факторів, від яких залежить продуктивність та якість живої праці. Здоров'я, знання, якість життя людини є складовими людського капіталу. Їх відсутність або неналежний рівень призведуть до економічного регресу країни. Країни з середнім та високим ІЛР вважаються економічно стабільними і є привабливими для іноземних інвесторів, тому впевнено можна відмітити що ІЛР сприяє сталому розвитку соціуму країни [3].

Серед фахівців часто буває критика необ'єктивного висвітлення інформації Індекс людського розвитку, що надає суб'єктивну інформацію, адже при його обчисленні автори можуть використовувати застарілі, недостовірні або нереальні дані, дані можуть застаріти до того часу коли показник ІЛР буде застосовуватись.

Показник ІЛР не враховує специфічних цілей кожної країни. Збільшення або зменшення його рівня не завжди може впливати на розвиток країни, адже їхні пріоритети і цілі можуть відрізнятись, і тоді цей показник може не враховуватись в подальшому розвитку. Індекс людського розвитку не завжди враховує вплив виробничо-господарської діяльності на навколишнє природне середовище [2].

При визначенні Індекс людського розвитку застосовується тільки три показники, що впливають на людський розвиток, але таких показників значно більше. Наприклад, вода та санітарія, житлові умови, рівень зайнятості, якість робочого середовища, купівельна спроможність громадян, стан довкілля – всі ці перелічені фактори також впливають на людський розвиток

Список використаних джерел

1. Індекс людського розвитку. URL : <https://www.google.com/search?q=%D0%86D1%83.&aqs=chrome..69i57j0i22i30i9.1478j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8> (дата звернення: 05.11.2023)
2. Аналіз національної економіки. Методологія визначення індексу людського розвитку. URL: <https://library.if.ua/book/62/4486.html> (дата звернення: 05.11.2023)
3. Індекс людського розвитку URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/8454/indeks-lyudskogo-rozvitku> (дата звернення: 05.11.2023)